

Yttrande över livsmedelsverkets förslag till föreskrifter avseende planering av kontroll vid slakt dnr 2018/01621

Sámiid Riekkasearvi (SSR) lämnar följande yttrande över livsmedelsverkets (SLV) förslag till föreskrifter.

Inledande kommentarer

SSR är en politiskt obunden intresseorganisation för renskötseln och samiska näringslivs- och samhällsfrågor. Organisationens syfte är att tillvarata och främja de svenska samernas ekonomiska, sociala, rättsliga, administrativa och kulturella intressen med särskild hänsyn till renskötseln och dess binäringars fortbestånd och sunda utveckling. SSR är ett demokratiskt organ och representerar samer anslutna till 44 samebyar och 16 sameföreningar.

SSR är inte av SLV utpekad remissinstans i aktuellt ärende, något som SSR utgår från är ett misstag. SSR:s medlemmar består till största del av renskötare, dvs primärproducenter och detta förslag kommer att påverka dem i mycket stor utsträckning. SSR har också en nära samverkan med de slakterier som hanterar slakt av ren och har en god kunskap hur förslaget kommer att påverka även dem.

Renskötseln är en bärande del av den samiska kulturen men också en viktig del av landsbygden i norr då den ger arbetstillfällen och tillför viktiga värden till samhället i övrigt. Renskötseln är en verksamhet som kräver stor flexibilitet. Verksamheten ska bedrivas på ett så skonsamt sätt mot naturen att den inte hindrar kommande generationers renskötsel. God anpassningsförmåga behövs för att parera störningar av olika slag.

Rätten till att producera mat samt rätten till sin traditionella näring

Sverige har genom flertalet internationella åtagande förpliktat sig att möjliggöra att det samiska traditionella levnadssättet möjliggörs i detta ligger rätten att producera sin egen mat, vilket även inkluderar mat för avsalu.

Av regeringsformen 2:15 framgår att staten ska främja den samiska kulturen vilket även innefattar renskötseln. Detta måste naturligtvis även SLV förhålla sig till. Det förslag som nu lagts fram är enligt SSR inte förenligt med de förpliktelser som staten har gentemot samerna.

Övergripande kommentarer

SSR anser att förslaget till nya föreskrifter medför allt för stora negativa effekter för renen, renägaren och slakterierna. Därav lämnas enbart övergripande synpunkter och ej på enskilda paragrafer i förslaget.

SSR anser att förslaget ej redogör för en nulägesanalys och probleminventering avseende renskötsel, vilket genererar i att de förslag som lämnas kommer att utveckla ett regelverk som är mycket svårt att applicera på rennäringen. Vi ser redan idag att det finns stora problem att genomföra slakt av ren på ett tillfredställande sätt utifrån befintligt regelverk. SSR anser att det finns ett behov av ett mer flexibelt och funktionellt regelverk vilket kan tillämpas för rennäringen. En renskötare är fostrad till att alltid sätta renens välbefinnande före sitt eget. Det är en av grundbultarna i renskötseln, och en av orsakerna till att vi ännu finns och verkar. Den samiska rätten att fortsätta sköta renar utifrån vårt förhållningssätt måste tas i beaktning.

SSR ser med stor oro på att SLV inte gjort en probleminventering samt konsekvensanalys över hur de nya föreskrifterna kan komma att påverka renskötseln och slakterierna. Renskötsel baseras på fritt naturbete för renarna. Väder, vind, andra faktorer och för renskötarna ej kontrollerbara omständigheter och förutsättningar styr hur renarna samlas och hanteras. Rensköterna tar beslut och agerar utifrån vad som enligt rådande förutsättningar är det bästa för renarna. Planeringen måste snabbt kunna anpassas beroende på förändringar i betestillgång, skiftningar i väder och vind, rovdjursangrepp och andra störningsfaktorer, de säsongsvisa flyttningarna och renhjordens ständiga förändringar. Många av de förändringar som sker idag orsakas inte av näringen utan av faktorer som ligger utanför den enskilde renägarens kontroll.

Befarade konsekvenser

Det föreskriftsförslag som SLV föreslår kan medföra att många samebyar inte kommer att kunna genomföra slakt. Om förslaget godtas innebär det att renskötseln måste styras efter datum och inte som idag efter det som är bäst för renen. Både renskötarnas egna traditionella kunskap samt forskning visar de risker som finns med exempelvis stress, utfodring och liknande åtgärder som kommer att krävas för att uppfylla föreskrifterna. SSR befarar att de nya föreskrifterna kommer att påverka renarnas hälsa och välmående, ge ökad arbetsbörda och ekonomiska konsekvenser för renägarna och renslakterierna. Sett ur ett djuretiskt perspektiv är detta inte tillfyllest.

SSR och dess medlemmar arbetar utifrån att fri strövning på naturbete är det bästa för renen, för renköttets kvalité och i slutändan för konsumenten. SSR befarar att förslaget bland annat kan komma att medföra att renar hålls i hägn of-tare och längre samt ett ökat användande av för renen ej naturligt foder. Att ge renar ersättningsfoder, dvs annan föda än den naturliga medför ett antal pro-blem och utmaningar. Renen har svårt att ställa om foderintaget och risker för sjukdomsspridning ökar. Det är svårt att få tag på grovfoder i rätt kvalité och lav. Utfodring av ren är dessutom ekonomiskt betungande för både renskötaren och i detta fall även slakterierna, både vad det gäller extra arbete i en redan arbetskrä-vande period, mängden foder och transporter.

Enligt förslaget medför det extra avgifter om renslakten inte kan genomföras på bokad datum, detta kommer att drabba renslakterierna. Detta måste också ses i en kontext av att det kommer att missgynna småskaligt företagande i glesbygd vilket inte är i linje med regeringens livsmedelsstrategi.

Sammanfattande kommentarer

Det föreskriftsförslag som SLV presenterar kommer att vara mycket svårt för ren-näringen att anpassa sig till utan att riskera allvarliga konsekvenser. SSR konsta-terar att förslaget måste kompletteras på ett sätt att föreslagna författningsför-slag även är möjliga att efterleva för rennäringen. SSR anser att det i föreskrif-terna behövs ett undantag för rennäringen. Arbetet med att komplettera försla-get måste ske i nära samarbete med företrädare för rennäringen.

Sámiid Riikkasearvi

Jenny Wik Karlsson
Förbundsjurist/verksamhetschef

Anna- Marja Kaddik
Näringshandläggare